

Կ. Պօլոյի համար Տարեկան	100 ղր.
Վեցամսեայ ,, ,,	55 ,,
Գաւառաց համար Տարեկան	110 ,,
Վեցամսեայ ,, ,,	60 ,,
Մեծ բիւլը	2 ղր.
Մանուշականց առղը մեկ ամգամի համար	
3 ղր. երկու ամգամի համար	2 ղր.

Դաւրս գտած լրագրաց եւմբու ծա
քը Խընաբուրեւմ վրայ: Կ:
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ ոք
եւ իցէ գրութիւն Խընագրի-Տնօր-
նին պիտի ուղղուի. եւ նախաւ ծախ
քը ալ ղրէպիւն վրայ Կ:

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՅՏԱՆԴՆՈՒԴՈՒԹՅԱՆ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դեպքանադիտութեան դարձեալ
բաւական ընդարձակ դործ բացուե-
ցաւ։ Մենք կողմանէ ծանուցագրերի,
յայտագրեր, շրջաբերականներ, կե-
տեղան, Սոսիւթի, Գոյոթի, Գիւ-
մարի, Սորշաթի, Սէպապրէա, ա-
մենք ալ կը լսօսին, եւ չենք գիտնա-
թէ որուն աւելի ուշագրութիւնը
նէշ պէտք է։ Բիշ կը մնայ որ իւ-
րեւ արտաքին հանդիսատես մը, բա-
բեւեռնական խառնակութիւն մը կո-
չելու համարձակինք այս փոթ տե-
սարանը, քանզի այսխարհի այս առա-
ջին քաղաքագէտները՝ հակառակ ի-
րենց գեղատեսական կոկիկ հարկի
մաքուր լեզուին՝ գրեթէ իրենց ալ
իրարու բաժը չեն հասկնար կամ հաւ-
կընալ չեն ուզեր, եւ հարկ կըլլայ
գեղականաժողով մը գումարել, որպէս
զի իրենց Սիւրբլեան գրականութիւ-
նը թերեւս մեկնուելով՝ լուծուի մը
կարենայ տրուիլ այնչափ բարձր ու-
ղեղներն որպէսցնուող գծուարկանիւ-
նանդող։

Բայց այս տաղանալին բուն պատճառն եղող շահերը կրնան բաւական ցոյց տալ որ խառնակութիւնը դիպւածական բան մը չէ, այլ դարուս յատուկ եղող այն յառաջադիմական յարթութումը, զոր ստեպ ստեպ չնանա կերել առիթ ունեցած ենք ժամանակակից պատմութեան մէջ։ Հին եւ նոր գաղափարաց բաղիւտմը, մտաւոր եւ բարոյական զարգացման եւ անոր հակառակ եղող կաշկանդման մէջ ծագած միցումն ալ մեծ մաս մ'ունին այս յուզմանց եւ շփոթութեանց մէջ։

Նահա՞ զորօրինակ՝ աղղ մը Խալալիար, որ ներքին բերմամբ մ'իր բնական մայրաքաղաքին հասնելու կը նկրտի, եւ ժողովուրդ մը՝ զորօրինակ հռոմայեցիք՝ որ դարուս ոկզբանց անյարմար լուծ մը թոյլտալիլու կը բաժնան։

Իսկէ կը ծագի ճիղ մը, զոր Լաւրիպալտի իր պայմանաւորութէն, եւ ասոր համար անունն իր կուսակցաց բերանը դրուատեօք կը հըն չէ։ Բայց անդին իրաց հին վիճակին յարակից կարգ մը շահեր կան, որը ոչինչ նուազ բնական եղած պահ պատնդական ջնախք մը կը ճշդին, զէմ կը գնին եւ կը սողան, վասն զի չէնք մը որչափ եւ խախտուտ ալլըլայ, մեկէն ի մէկ հիմնադատակ չկործանիր, այլ նախ դատաթը կիյնայ, յետոյ պատերը կը փլչին, եւ տակաւին ժամանակ մ'ալ կհաւէր չէնքը կանգուն կը մնայ՝ մինչեւ որ բոլորովին քանդուի եւ դերքուկ մը մնայ, յաւանանալը միշտ իր գործը կը կատարէ։

Պաղղիա էր ստորագրութիւնն
յարգել տալու պատճառանոց և ուր
դիմեց. իսկ խաչկա՝ յուսանելով որ
հարուածով մը թերեւս մինչեւ և՛
ուր կրնոր հասնի, եւ Վարձ.

էնն այս անգամ ալ աչք կը դռնէ իր ըրածներուն եւ զինքն երես դառն տղու մը տեղ կը դնէ, հարկադրեցաւ իր պաշտպանին հետ աւրուին աչքի առնելով, պատպան երկիրները զորք դրկել։ Առանց ասոր՝ Խաղիկ մէջ յեղափոխութիւնն անհրաժեշտ արդար էր։ Բոլոր բնաւական քաղաքացի ժողովուրդները մեծախառն գումարումներ ընելով « ինչպէս պաշտպան միջամտութիւնը, կեցցէ՛ն Խաղիկներ, կեցցէ՛ն ։ Զոհ մայրաքաղաք Խաղիկ » աղաղակել սկսան։ Այլ իբրեւոր-Վանանուէլ խաղաւորն անձամբ թուրքին քաղաքայեան հեռագրեց, որ ժողովուրդեան իմաց տայ թէ Խաղիկ ալ պիտի միջամտէ։ Վաղաքաք տակաւին այն ժամանակներն հասած չենք որ իրաւունքը հզորագունին չըլլայ։ Վաղիկը արտաքին գործը պաշտօնեայն, նոյն Վրտով մէկ ծանուցադրին մէջ, զոր թիւայմը լրագիրը պատշտական ժպրհութեան յիշատակարան մը » կը կոչէ, խոսիւ կը մեղադրէ Այլ իբրեւոր-Վանանուէլ կառավարութիւնը, եւ իմաց կուտայ որ Վաղիկ ոչ միայն չկրնար Խաղիկը միջամտութեան բնաւ երբեք հաւանութիւն տալ, այլ եւ մեծապէս կը ցաւէ իրեն ինկած շաւղէն խոտորեալ վրայ։ Վաղիկը վերջնապէս մը կը ծանուցանէր միանգամայն Վաղիկը կառավարութեան, որ եթէ պատպան Պրոդինճէ դաւառին բռնակցաց Խաղիկը հետ միանալու հաւան ըրած յայտարարութիւնին ընդունել, պատերազմի պատճառ մը պիտի համարուի այս։

Իսկ խաղալեան կառավարութեան
գլուխ Սէնապրէա զօրապետը նոյն
1 թուով նմանապէս ծանուցադիր մը
կը գրէր, «Է սեպտ. 15ի դաշնագ-
րութեան դժուարութիւնները յիշե-
ցնելով կըսէր թէ այն դաշնագրութե-
անը չհամայ եւ Նապոլիոն վոլսա-
գարձ յարաբերութիւնները կըրպաշ-
բերու յոյսերու վրայ հիմնուած էր,
որոք բոլորովին ՚ի դեբու ելան, վասն
զի չհովի դահին դիմագրութիւն
իրենց այդ տաղնապին հասուցին :
Սէնապրէա զօրապետը կը ցաւի որ
Նապոլիոն խաղալեան խումբերուն չհովի
երկիրն յարձակելու ջանքերը չկրցան
դժբաղդաբար դադրիական կառա-
վարութիւնն իր ըրած ծանր որոշու-
ման դարձնեն, եւ խաղալեան զօրաց
միջամտութեան պատճառները բա-
ցատրել :

Ի այց այս բացատրում թվանշներն օգուտ չունեցան, երկու կողմն ալ թէ պէտ է իրարու թշնամական նպատակաւ չվիճամոտելին կը պնդէին, սակայն առայժմ հզօրագոյն կողմն իր խօսքն առաջ տարաւ, եւ խաղիւս իր զօրքերէն եւ քաշէիէ զատ Տրօլլինժէ գաւառին բնակչոց խնդիրն ալ չընդունց,

Իտալիոյ այս կերպով բռնած յե-

տաղարածը՝ «Կաթօլէոն կայսեր խնամ
հաճելի գալով՝ որոշեր է որ գաղղիա-
կան զորքերն ալ Չիլիթա-Վ Էքքիա
քաշուին եւ խաղաղութիւնը վերա-
հաստատուելուն պէս ետ դառնան
բայց ե՞րբ պիտի խաղաղութիւնը վե-
րահաստատուի, ահա ասիկա դժուա-
րին է որոշել։ քանզի կենսա տալ վե-
րահաստատութեան գործն անսահ-
ման կերպիւ երկարել, քանի որ չուով
պաշտէս մնայ եւ խաղաղուոց ազգային
պաշտէսը չլրանայ, Վաղղիական կա-
ռավարութիւնը՝ ինչպէս արդէն հե-
ռագիրը ծանուցած էր,՝ դեռ պանա-
թօնով մը գումարներու հրաւերներ դը-
րեց եւրոպական կառավարութեանց,
որք հաւանութիւն տուած են եղեր։
բայց վերայս իրեն հօգած դժուարին
գիրքը միջցրելուն համար նոյեմբեր 9
ժողով նոր ծանուցագիր մ'ալ գրեց
Վաղղիոյ, խնդրելով որ իր միջամե-
տութիւնը դադրեցնէ։ Տեսնելու է
թէ այս հրաւերն ալ Վաղղիան աւե-
լի դժուարին կացութեան մը մէջ չպի-
տի՝ դնէ, եւ խօտալիոյ հրաւերին վը-
րայ ետ չըքսուներու պատճառները
դաղղիական միջամտութիւնն աւելի
երկարեցուն եւ դարձը նորէն ծանրա-
ցնելու առիթ, չպիտի՝ տայ։

Նոյս նկատումամբ դեպպանաժողով
վի մը գումարումը տակաւին անըս-
տող համարելի է . եւ եթէ գումար-
ւելու ալ ըլլայ՝ թերեւս իրբեւ առիթ
մը ծառայէ եւրոպական ուրիշ դժուա-
րութեանց վրայ ալ խորհելու . Նախ
խնդրոյն վրայ ըլլած հաւաքականայ
տարարութիւնը, զոր հինգշաբթի օրը
հշտտաշակեցինք, եւ Նորչաքոթի իշ-
խանին գարձեալ Նոբելից խնդիրն
յուղելն այնպիսի դէպքեր են, որք ա-
ռանց նշանակալ թեան չեն կրնար անց-
նիլ, Նորչաքոթի իշխանը Ուտտիդ 1860
ենն ի վեր Նոբելի ան իր քրիստոնե-
այ հպատակաց վիճակին վրայ զբա-
ղելն յիշեցնելով՝ կրէ թէ եւրոպա-
կան տէրութեանց անհամաձայնու-
թիւնը քրիստոնէից կորուսանել կու-
տար իրենց բաղգին բարուքման յոյ-
սերը . սակայն միւս կողմանէ իրենց
բարոյճանին առաւել եւս ալ գրգռուէր
ուրիշ տեղեր յաղթող տեսնած ըս-
կրգբամբ :

Համեմտել ենք միշտ ստորդ Հիւրը
նար ըլլալ, ոչ ալ վերունք մ'ընդ-
հանրապէս կանեն. ասկայն այս նկա-
տումներն ալ 'ի բայ թողլով, այս
« սկզբունք » բառը զարմանալի կը
թուի Պորթլանտի իշխաններունը, ո-
րոյ զայն ինչպէս հասկնալին եւ դո-
ծածին արդէն այսպարհ խօսէ:

Դրաբարձի իշխանը ը ցաւն որ
 Ռուսիոյ հարկեցուցիչ յատարարու
 Թիւնները տախտակն չեն հրցած Եւ
 րոպայի տէրութեանց մէջ յատարեալ
 համաձայնութիւն մը բերել եւ անոնց
 ազդարարութիւններն ալ ը . Գլխաւ
 վրայ փափայեալ ազդեցութիւնը չեն
 ունեցած : Եւս պարագայն մէջ Ռու .

սիրոյ կարծիքն է եղեր թէ պետք է որ
Լեւորդպա միարամութեամբ բարեօր
մական խորհուրդ տայ ի Վրաս . բայց
եթէ այս ալ անօգուտ ելնէ եւ տագ-
նապն անհրաժեշտ ըլլայ , այն ատեն
Լեւորդպա ալ որ եւ է միշամուտ թիւն
ի բաց թողու : որպէս զի ընդհանուր
խաշարութիւնն աւանդեալ մէջ չի
կատարուած եւ որդիւնքն յայտնի
եղած է : Եւ մնայ երկրորդ մասը , ու
րուն համար տեքութիւններն Օսման
եան կառավարութեան համիմաստ
յայտագիր մը ստուեր են , եւ ուր մի-
այն . քանի մը բառալիսն միտիղու-
թիւններն կան եղեր , զորս Վազդիա
առաջարկեր եւ Վրուսիա ու իտա-
լիա ալ ընդուներ են , Ուստի Վորչա-
քօփ իշխանը հրահանդ . կուտայ լէ
այսուհետեւ Ուստի արքունիքն ինք
զինքն ազատ պիտի համարէ Վրեւիլց
մէջ ծագելիք ներքին խռովութիւն
ներսէն , եւ անմիջամտութեան սկըդուն
քը ճշդէս պիտի յարդէ : քանի որ ու-
րիւններն ալ զայն յարգեն :

Տէրութեանց այս յայտադիրն ու
 Դորպարօք իշխանին շրջաբերականը
 բաւական նմանութիւն ունին ՝ եհաս-
 տանի սպսոտաբլութեան առթիւ ե-
 ղած միջնորդական շանից ։ Ընն առն
 ալ, ինչպէս ամեն մարդ կրնայ յիշել,
 Գաղղիա Լնդղիա եւ Լսաթիւս բա-
 րեկամական յայտարարութիւններ ուղ-
 ղելին Ռուսից, որ ականջ չկախեց եւ
 իր դործին առաջ տարաւ ։ Ռուբնն
 ի ՝ Դուռն ալ կրնայ այս օրինակէն
 օգուտ քաղել, չի՞՛հ այս խորհուրդ-
 ներն Լքեւելից մէջ յուզմունք չծա-
 գելու կամ յուզմանց առաջն առ-
 նուելու համար իր տրուին, տարակոյս
 չկայ որ ( )ամանեան կառավարութիւ-
 նին անոնց առաջն առնելու կամ
 չախելու գորութիւն ունի, եւ Ռու-
 թիա ալ այս նկատմամբ վրդուելու
 անդ չունի ։

Իսայե ընչ կը նշանակէ այն առեւն
լրեւելեան խնդրոյն լրայ այս ինչ
կամ այն ինչ տէրութեանց, զորօրի-
նակ Պաղղոյի եւ Լատրիոյ համա-
ձայնութիւնը, զոր Պ. Տէ Պայսթ
Վարդգէսէ գրած մէկ շրջաբերականին
մէջ յառաջ կը բերեն : Ինչ կը նշանա-
լէ յիշեալ քաղաքագէտին Լ ոտորա-
բերման եւ Լնդղիոյ պաշտօնայիններն
սլ համաձայնեցնելու աշխատիլ :

Մատթիոյ կայսեր Վարդի ուղե-
բորով թիւնը Սպարապետի տեսակցու-
թեան ժամանակ երեւան եւած զրայց-
ները դարձեալ մասամբ իւրը շրջա-
պերով թեմն հանեց, բայց ինչպէս այն
ատեն թեմն մասը շափաղանցեցով թիւն
ըւալ, հիմա ալ թերեւս նոյնպէս լլայց,
շուայժի՞ Պ. Տը Պայսթի շրջաբե-
ականին նայելով, Վաղըիւս եւ Սա-
րատրիւս թեպէս լրօք դաշնադիր մը
նըրած չեն, բայց եւրոպական կարե-
որ ինքիւրոց վրայ համեմայն կը դառ-
նան, իսկ իրենց նպատակն բոլորո՞-
վն իսաղոյսական է ներք: Մատթի Պ.

է նոյն ընթերցողներին մէջ, այս դա-
ստութեան թիւներն անձամբ իսկ և ա-
մենայն մտադիր թիւներ կրնան առե-
նապետ և ատենագիր կրկնելն եղարք՝
Պ. Մարտիրոս և Պ. Վարդգէս Մ.
Վարդանեան Յովսէփեանց։

Եւ թաղէն քիչ մը հեռու ան-
կիւն ինկած Փոսիկ անուն թաղին մէջ՝
Ս. Վարդանեան Պ. խաչմանուկի և
Ս. Վարդգէսեան Պ. Յովսէփեանի
ջանքը կազմեալ Վարդանեանց ընկե-
րութեան ընթերցողները սակաւ միջոցէ
ի վեր թէպէտ իսկ ի կողքաւ ըս-
կրած է, սակայն այս կողմէն միջոցին
իսկ կը յուսարարէ որ նոյն թաղին մէջ
մանրիկ և աղքատիկ մանկանց նախա-
կերթարան մ'անտարակոյս հաստատ-
ւելով պիտի կազմուի և առաւելու-
թեամբ մը պիտի փայլի։

Ուրիշ թաղի մը մէջ քիչ գոյու-
թեան և քաջաբնութեան արժանի չէ
Հովսէփեան օրիորդաց ընկերութիւն-
ը, որ քանի մ'ամսէ ի վեր ազգայնա-
բարոյ արհեստագործներէ սկիզբն և հա-
տատու թիւն առնելով թաղին առհա-
տարակ որք աղքատիկ և հարուստ աղ-
ջեկոյն դաստիարակութեան համար
վարժարան մ'ի վարձեալ բռնած և Սոհ-
րաբեան բարեկրօն Տ. Սոփեա եւ
եւ լաւ հանայն ևս դաստիարակ կոր-
գած է անոնց, որք հասարակ ընկեր-
ջանութեան և գրեթե վարժութեան
մէջ արդէն իսկ մանչ տղաներէն աւե-
լի աշխոյժ և յաջողակութիւն կը ցու-
ցնեն։ Բնկերութիւնն աղքատիկ ու
արդիւնեց ձիւր դասագրքեր և հան-
դերձներ ևս կը շնորհէ։ պատրաստը-
ւած ըլլալով նաև յառաջիկայ դարնան
օրիորդաց յատկանշելի ազգային վար-
ժարանի մը հիմն ևս դնել արդէն թա-
ղին մէջ որոշուած կերպով աշխոյժ
է։

Իսկ գաղափարական ընկերու-
թեան հաստատութիւնն առ հասարակ
արժանի պատիւ կրնայէ մեր Սոյնոյ
ձորոյ բարեկրօն հասարակութեան,
որոյ արդեամբ քաղաքիս չորս թաղից
Ս. եկեղեցեաց և Մարգարէի վանից ծա-
ցեր գտնուած արական հինգ դպրոցաց
ամբողջ ծախսերը կը մատակարարին ու
կը հոգացունին։

Սեր Վեր. առաջնորդը՝ որ այս
ամեն յառաջիկան անհրաժեշտ
թեանց թերութիւն և ուղղել եղած է,
քաղաքիս մէջ ազգային տպարան մ'ալ
հաստատելու և ուրիշ օգտուէտ նպա-
տակաց համար Վ. Պօլիս եւ Երևան
ըլլալով վիճակիս ժողովուրդին իրաւամբ
կանխելով ըրժ, փոխանորդ Պալուկի
Լոյսէն եւ Երևանի վարդապետէն և
անոր օգնական ըրժ. Տ. Վերգէս Կոր-
ծաւեանց քահանայէն, որպէս զի ամե-
նայն ժողովեամբ և աշխարհութեամբ
հսկեն այս բարոյական հաստատութեանց

յարաւոն շարունակութեանը, և ան-
գաղափար քաջաբնութեան ըն-
թերցողները, որք ժողովուրդին համար
լուսաւորութեանց ջանքը ըլլալէ զատ
նաև մէկ մէկ պատուով վահաններ ե-
ղած են և պիտի ըլլան մեր ազնիւ աղ-
քութեան և քաղաքիս սուրբ կրօնին
պատանոցը պատական և բողոքական
որոտրդաց զինչեւորան տքնութեանց
և գաղափարային յարաւանց զէմ։

***

... խմբագիր

Սոյն երկրորդ թիւն թեամբ հեռու-
եալ նկարագրութիւնն ձեր մեծապատ-
ւութեան կը դրկնայ, խմբագրով որ ը-
նթերցելի հիւսիսներ և ազնիւ լրագ-
րոյք մէկ անկիւնն ընդունիլ։

Վեր գտնուին շատ անգամ այնպիսի
հանգիստներ որոնք թէ և մեծ գովեստ-
ներով կը հաշգուտին, բայց թերեւ
մասնաւորաց ի խիստ քիչերու թերի-
րութիւնն մը ուղղուած են։ Սակայն երբ
ընդհանուր ազգայնապատիւ ըրող զործ-
մ'ըլլայ, ընդհանուր թերութեան ալ
առիթմ կը ըլլայ։

Սոյն թիւի բերկրութիւն հանդէս մը
կատարուեցաւ հոկտ. 26ին հինգշաբթի
օրը ի Ֆերի գիւղ, որոյ հանդիսակից
գտնուելու բարեբաղդութիւն ունենա-
լովս պատիւ կը համարիմ ծանուցանել
ձեր մեծապատուութեանը և ձեզմով ա-
մեն հայ սրտերու։

Հինգշաբթի օր թաղապետի յու-
նական եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առ-
թիւ յունաց ամենապատիւ Ս. Պատ-
րիարքը նոյն եկեղեցին եկած ըլլալով,
յանկարծ կը խոսի թէ Ֆերի գիւղի
հայոց եկեղեցւոյն աղքատութիւն ալ ը-
նել կուզէ։ Իսկոյն Բերայի Ս. Երբոր-
գութիւն եկեղեցւոյ նորնոր քաղա-
ղիչ Վեր. Իգնատիոս սրբազան աբ-
եպիսկոպոսը ընկերակցութեամբ ըրժ.
Լաւրիցի և Լեւոնակ քահանայ-
ից, հանդերձ երաժիշտ մանկանց խում-
բիւ կը փութայ ի Ֆերի գիւղ։ Վար-
ձեա թէ երկնք ալ օւրախակից լինե-
լով սոյն հանդէսին խիստ քաղաք կը
ցօղէր։ Սոյն միջոցին եկեղեցական հան-
դիսի և հայկական երգերով զինուո-
րեցին Սոյն ամենապատիւ բարձր սրբ-
բաղնութիւնը եկեղեցւոյ դռան առաջ,
ուսկից առաջնորդեցին մինչև տաճա-
րին բեմին առջև։ Հոն խորին անհաճու-
թեամբ բարձրեցին փառաբանական եր-
գեր նուիրելէն զինք, ամենապատիւ Ս.
Պատրիարքը հօր կողմէն սիրով և միաբա-
նութեան քաղաք բարեմիջութեանը եղան,
և օրհնելով միանգամայն զըտ-
նուած ժողովուրդը իւր յարգանքը նը-
ւիրեց Վեր. Իգնատիոս սրբազան աբ-
եպիսկոպոսին՝ ընդունելով անոր խիստ
ազգու և համակրական պատասխանիքը,
և ի նշան ճշմարիտ սիրոյ անոր ծակա-

տը համբուրելով՝ մեկնեցաւ ի սիրտ
ուրախ։

Տար. երկնք որ բոլոր քրիստոն-
եայազգիք աննեղ սրտիւ այսպէս միմ-
եանց սէր և համակրութիւն ցուցը-
նէին։

1867. հոկտ. 26. Տնօրէն Ս. Տպարանի
Բերայ

Մանչեսթեր 30 հոկտ. 1867

... խմբագիր Մասիս լրագրոյ։

Վերջեալ շարժումն Մասիսի Տը-
րաւարտութեանը մէջ ցաւալի գէպի
մը նկարագրութիւնը տեսնելով, յան-
հրապարակաբար արտայայտեց և զայրացանք,
մանաւանդ անոր համար աւելի, որ դեռ
մայրաքաղաքը որ ազգին լուսաւորու-
թեան կեդրոնն է, այդպիսի անբարոյա-
կան անձինք կը տածէ եղբիւր իւր ծայր։

Մարչէ յիշել որ այն գէպը կը-
կին ամուսնութեան յանգանքէն, զոր
Միջոցեան անուն անձ մը գործէր է։

Սերը ոչ այդ մարդը և ոչ իւր ըն-
տանիքը կրցանք ճանչնալ, թէպէտ և
տեղս գտնուող մեր հայրենակիցներուն
շատ հարց ու փորձ ըլլին։ Բնական
անոր համար կուզէինք իմանալ որպէս
զի կարենայինք զխնայ թէ արդեօք
պատուաւոր և բարեկրօն թէ, քանի
եթէ բարեկրօն ընտանիք մ'է, անտա-
րակոյս այսպիսի յանգուգն օրինա-
կանցութիւն մը մեծ ցաւ պիտի պատ-
ճաւէ իրեն, որով բոլոր ազգայնա-
բարեկրօնները ևս իրենց եկեղեցւոյ սուրբ
խաւանից նախա-
ձախդիր հայերն ալ անտարբեր չպի-

տի կարեն մնալ։ Իսկ եթէ բարեկրօն
ընտանիք մը չէ, դարձեալ անտարբեր
չմնալ՝ իրեն ազգին ճշմարիտ շահուցը
փախուցունք, այլ բոլորք բառնալ ընդ-
դէմ այն դատաւարանին հեղգութեան
որով ազգը և իւր ձեռնհաս ժողովները
երեսի վրայ ձգած են ազգային դաս-
տիարակութիւնը, որուն պատասխա-
նութիւնը ի հարկէ հրէշներ կը ծնի աղ-
զին մէջ։

Սերը հայրերուն համար այս տե-
տակ յանգնութիւն մ'անըւր և ան-
ծանօթ էր։ Իսկ ներկայ սերունդը ը-
րեթէ մեծաւ մասամբ զուրկ ի դաս-
տիարակութեան, այսպիսի ծանր օրինա-
կանցութեանց հանդիսատես ըլլալով կը
դատաւարտուի։

Մարչէ որ հասկցուի և չհասկը-
ուի թէ՛ մէկը և թէ՛ միւսը, մենք պարտք
կը համարենք իրեն տեղը գտնուող մեր
հայրենակցաց զգացմանց խորամանկ մեր
խորին ցաւակցութիւնը յայտնել և այդ
նոր Սօրմոնի Մատուցմէ շնորհք մաղ-
թել։

Սերայն անհրաժեշտ և նուիրա-
կան պարտք կը սեպենք հրապարակա-
յայտնել մեր երախտագրական զգացում
երբ առ Վերջապատիւ Սրբազան Պատ-
րիարք հայրն մեր այն անաչառ նախա-
ձախդրութեան համար՝ որով մեր ե-
կեղեցւոյն պատիւը և արքութիւնը փու-
թաց պաշտպանել անսխալապէս և ահա
միայն այս է նամակիս վախճանը։
Ս'նամ և այլն։

Մանչեսթեր բնակող հայ մը

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայազգի գեղափառաւոր ամենէն երեւելիներէն մէկը՝ հանրածանօթ Պ.
Վ. Ծաւանի, որ գեղադործութեան արհեստը Եւրոպայ տղաւած, և 16 առ-
րիէ ի վեր Բերայ Երանման 67 թիւ գեղարար բանեցնելով, թէ գեղերուն
ընտրութեամբն ու մաքրութեամբ, թէ զգուշաւոր խնամքը, և թէ զին-
րուն արժանութեամբ իր անթիւ յաճախորդները գոհ ըրած է։

Եւս անգամ յիշեալ Պ. Վ. Ծաւանի մայրաքաղաքս կամուրջին գլու-
խը Իհիստակոյ գիւղացի Բարձր. Վալտէ Սուրբանին շնորհ տուած կալ-
ուածներէն 7 և 8 թիւ իրարու կից մաղաքները բռնելով, մէկուն մէջ նոր
գեղարան մ'ալ հաստատած, և վրան արեգական շքեղ պատկերով զարդա-
րած, միւսն ալ ամեն տեսակ գեղարարի և թշկական նիւթոյ միջերանոց ը-
րած է։ Եւս կրկին խանութներուն մէջ գտնուած ամեն տեսակ գեղերն Եւ-
րոպոյ ամենէն երեւելի գործարաններէն ըրել տրուած՝ վերջին աստիճան ար-
ժան գնով կը ծախուին։ Եւս տեսակ քիմիական և ուրիշ գեղեր ամբողջ և
անպակաս կը գտնուին։ ամեն տեսակ հանքային ջուրեր ամեն 15 օրն անգամ
մը նոր բերել կը տրուին, հեռեւոր արտաքին թաղերէն, նմանապէս բուն Եւրո-
պէկոյ անարատ և զուտ ձկան իւրեր՝ Եւրոպայէն շնորհով երաժնեւորեն ա-
մենէն գեղազանց և ընտիր՝ հօտայով և խիստ արժան գնով կը ծախուին։

Յիշեալ գեղարանին մէջ նաև հասարակութեան պիտոյից համար զլիսա-
ւոր և մանաւանդ ազգային վարպետ թիւիներ ամեն ժամանակ պատրաստ կը
գտնուին, Վերջապատիւ որ ժաման որ ըլլայ՝ կը լացուի։ և սառ չգտնուած
տեսն միշտ մեքենայով կը շինուի և պատրաստ կը գտնուի հիւանդաց համար։
Եւսնոյն զատ ո՛ր ըրժիկն որ փնտռուի, յիշեալ գեղարանին միջոցաւ կրնայ
շուտով գտնուի։

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.			ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ			ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ		
ԴՐԱՄԱՅ ԱՐԴԱՂԱԹԻՒՆԸ			ՂԱՐՈՒՆ			ՂԱՐՈՒՆ		
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ	Հինգշաբթի	Ուրբաթ	Բաժնակ	Պալատ	Հօտայ	Խաչմէ	Ուրիշ	Հօտայ
4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ	2	3	»	»	»	»	»	»
Օտմանեան լիւրա Մէճ	404	404	»	»	»	»	»	»
Քաւանոյ արժանի	35.13	34.10	»	»	»	»	»	»
Էսհանդ ուսումնի			»	»	»	»	»	»
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ			ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ			ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ		
Ս. Ր. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.			ՂԱՐՈՒՆ			ՂԱՐՈՒՆ		
Ցորեն թաղան կարծր	42-43		»	»	»	»	»	»
» Խոնայիլ	38-39		»	»	»	»	»	»
» Բուժ. Պալատ	35		»	»	»	»	»	»
» Վառնա			»	»	»	»	»	»
» Խալալի կակուղ	33-34		»	»	»	»	»	»
» Կալայ			»	»	»	»	»	»
» Պուրկաղ			»	»	»	»	»	»
Երկրորդ օրինակ կալայ	31-32		»	»	»	»	»	»
Գարի	17-18		»	»	»	»	»	»
Ս. Ր. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.			ՂԱՐՈՒՆ			ՂԱՐՈՒՆ		
Պուրա կարծ թէթէ			»	»	»	»	»	»
» Երկան	640-20		»	»	»	»	»	»
Շաքի հօտան ֆրանք			»	»	»	»	»	»
» Պարսկաստան ֆրանք	48-60		»	»	»	»	»	»